

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortatio Ad Reditvm In Catholicam Ecclesiam, Ovicvlis Christi, Gevsiaa Tempestate Per Hollandiam Et Vicinvm Belgiovu Misere Dispersis

Lindt, Willem van der

Coloniae, 1577

VD16 L 1932

Praefatio ad S. P. Q. Dordracenum, calamitatem misero Dei populo
inflictam deplorata qua vt liberetur, nihil est efficacius, quam vt originem
Catholicae Religionis, iam pridem sibi a maioribus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-31553

AD MAGNIFICOS
DOMINOS ET PRÆCLARIS-
VIROS, PRÆTOREM, CONSULEM
ET S. P. Q. DORDRACENVM, VVILHEL-
MI DAMASI LINDANI DORDRACENI

*Prefatio, in exhortationem ad reditum
in Ecclesiam Christi Iesu Ca-
tholicam.*

IVVS Paulus cœlesti fratrum
suorum zelo inflammatus, de-
siderans, totoque pectore æ-
stuans, optabat se à Deo ana-
thema fieri, quò ipsi salutem
consequerentur. Talem Dei
zelum qui nunc suis pro fratri-
bus gerant, an multi reperiantur, Dominus illo
die iudicabit, qui reuelabit consilia cordium, vni-
uersaque abscondita tenebrarum. Hoc interim
certum est, tanto aliquem alieni (modò alienum
censeatur, quod fratri, hoc est, sibi ipsi ferè alteri
contingit) mali sensu magis affici, quanto illos
ærumna graui & calamitate afflictos aut impen-
sus amat, aut malum, quo laborant, habet per-
spectius. Hunc affectum Christianum ipsa Chri-
stiana pijs parit charitas, quæ illud Paulinũ suo-
rum

PR AEFATIO.

rum in cordibus operatur. Si vnum dolet mem-
brum, & alterum dolet: si vnum gaudet, alterum
quoq; gaudet. Quibus ergo Clarissimi viri & fra-
tres in Christo Iesu charissimi, acerbior simul &
vehementior de vestro ac vestrae Reipub. malo to-
tos per annos V. de manu Dei inflictio fuit dolor:
eisdem & gaudium nunc spiritale oritur abun-
dantius simul & iucundius. Quod si mihi vestro
ciui, pro doloris mei, (qui saeculum totum mihi
durare visus est,) modo contigit Dei beneficio,
erit, scio, longe maximum. Sed vereor ne ita bre-
ui plenum illud & integrum sentiamus, quem-
admodum nobis in votis est. Siquidem vt grauio-
res morbi haud tam repente pelluntur, subito-
que profligantur, quam mortales aegros viden-
tur obruere: ita pestilentis doctrinae languor &
tabida aegritudo non tam facile passim solet suae
restitui pristinae incolumitati. Quod cum D. Pau-
lo, verissimo animarum medico, longa esset ex-
perientia notum, recte ac merito perniciosum
istum venenatae doctrinae morbum carcinoma-
tis vocabulo insigniendum sibi censuit. Sermo e-
orum, (inquit, de blasphemis haereticis suo illo se-
culo Apostolico, hominum mente corruptorum,
imo daemioniorum doctrinam inuehentibus loquu-
tus) vt caecer serpit: significans, aegre stirpitis imis-
que ex fibris eorum reuelli posse, quos semel inuase-
rit

PRAEFATIO.

rit. Sicut enim cancer morbus, intima hominis p̄cordia semel aggressus, expelli aut vinci nescius, illa non solū depascitur, sed serpere, immo carnē oēm deuorare non desinit, donec ipsa prorsus nudauerit ossa: ita & iste viciatus pestilētis doctrinae tanquam antiqui illius venientis morsus, sese continere atq; sistere nequit, ubi eius mens mentē semel peruaserit, imo persuaserit: donec intimas pietatis Christianae medullas fuerit depasta, & incurabilem quendam miseris animabus morbum exitialiter attulerit. Huic rei testimonio fuerit tot miserorum fratrum, hac noui (si Christo placet) euangelij peste infectorum misera pertinacia, quorum plurimi suis pro blasphemijs extrema pati maluerunt, quam ad Christianum, à quo hominum, immo dæmonum, vt Paulus loquitur, doctrina fuerunt seducti, redire euangelium. Alij numero infinito bona sua exoptarunt relinquere, ac insano quasi furore quodam perciti, & lares patrios & dulces penates deserere, quos suo à carcinomate, quo à vetere illo serpente afflati erāt, liberari salutariter. Testis est Antuerpia, quæ vel solat tot errantiū (heu dolor?) fratrum, hoc tumultu Belgico, in Angliam, Germaniā, & hanc viciniā extrusit milia. Istis autem tanquā conclamatis, vt nullum apud nos quidem superest, præterquā piæ orationis ad Deum Patrē Cle-

PRAEFATIO.

mentissimum remedium, vnde pia mater Ecclesia dolens ipsis cum Pythagoræis scribit epitaphium: ita ijs, qui aut nutabundi hærent, aut adhuc nutant dubij, aliud putabamus adferendum medicamentum, quo salubriter admoto possent, diuino Spiritus Sancti auxilio adiuuante, ad mentis perturbatæ, atque horrendis erroribus excæcatæ sanitatem vel postlimiò redire. Ciuibus quidem nostris hunc laborem minus equidem spero necessarium futurum: quod gratias immortales Christo Iesu Domino nostro egimus, cum dudum magno animi gaudio accepimus, populum nostratem ita fuisse in auita nostra religione constantem, vt ad prophana superstiosæ cœnæ Calvinisticæ sacrilegia pauculi, accesserint plurimi verò clanculum domatim Apostolico sunt vsi & sacrificio & Sacramento, sicuti & Goudæ: sit Christo Domino nostro laus semper & gloria. Equidem mihi persuasum habeo, si illus erraticis Christi ouiculis etiam mediocriter nota essent nostræ Religionis Catholicæ principia, malle ipsos quadrigis in diuersa nitentibus horribiliter dilaniari, aut membratim atrociter deartuari, quam vel iota vnum ab auita discedere doctrina, in Catholica Christi Iesu Ecclesia iam pridem tradita: qua pie ab incunabilis religiosis à parentibus fuere imbuti. Si nanque persuasum foret. Religio

PRAEFATIO.

ligionem Christianam, quam nos Catholici per Hollandiam totamque Belgicam haecenus (Christo gratia immortalis) toto cum orbe Christiano concorditer obtinemus, fuisse in initio à Christi Iesu Apostolo D. Thoma eiusque discipulis per Germaniam, & nisi fallor, per istam Prouinciam, aut viciniam fatam, & foeliciter ante anno 1500. disseminatam: mihi dubium non fit, quin illa non modò exoscularentur suauiter, sed manibus, pedibusque niterentur seruare saluam, obtinere inuiolatam, tueri illibatam Hoc ne paradoxum, aut hyperbolicum quis arbitretur, benigne obsecro mecum repetite fideliora antiquorum temporum Chronica, quibus perlustratis, si non perspicuum, saltem à vero non alienum videbitur, D. Thomam Christi Apostolum Germanis nostris maioribus salutiferum Christi Iesu annunciasse euangelium. Si nobis integri exstarent veterum historiarum libri, res admodum edacis temporis iniuria, inuidaque obliteratione obscura, liquidis queat illustrari testimonijs: nunc per vmbra quasi gradientes, tenebricosa quaedam legere cogimur antiquorum scriptorum vestigia. Dorotheus Tyrius Episcopus clarissimus inter illos eximios Christi martyres, qui à Maximiano Tyranno crudelissime varijs vexatus tormentis, Concilio illi Nicæno interfuit, scribit in sua Synopsi,

*Testimo-
nia vetu-
stiss. autho-
rū D. Tho-
mam in*

PRAEFATIO.

*Germania
Euangelii
prædicasse.*

1.
*D. Doro-
thaus mar-
tyr in Con-
cilio Nice-
no, Anno
300.*

2.
*D. Hiero-
mus, Anno
360.*

3.
*Sophronius
Græcus, D.
Hierony-
mus inter-
pres.*

nopli, S. Thomam Apostolum inter alios etiam Germanis prædicasse Christi euangelium. Sic enim exstat in eius libello de Apostolorum & discipulorum Christi vita & peregrinatione: quem Eusebio Cæsariensi Musculus à se de Græcis conuersum adiecit. Huius rei fidem disertis verbis confirmat D. Hieronymus in Catalogo illustriū virorum, D. Thomam asserens Germanis prædicasse. Suffragatur & Sophronius illum D. Hieronymi catalogum in Græcam linguam conuertens, qui & *ἑρμαννοῦ*, Germanis legit. Sic enim habet Catalogus D. Hieronymi ante annos plurimos Græcolatinus ab Erasmo editus. Eandem lectionem ex Sophronio confirmat Reuerendissimus D. Primus, Episcopus Cabilonensis, in sua Topographia Sanctorum Christi martyrum, pridem non indocte nec perfunctorie aut oscitanter scripta. Proinde miranda quorundam huius ætatis temerariæ sciolorum audacia, qua illud apud D. Hieronymi Germanis, nomen in vocem Asiæ populi Carmanis deprauarunt. quemadmodum & posterior Frobenij editio, prioribus non parum deprauatior habet. Sed fidem lectionis nostræ, Germanis, stabiliunt omnia doctissimi viri Mariani Victorij exemplaria, quæ ex varijs Italiæ Bibliothecis ab ipso, alijsque mira indefessæ diligentia opera, iussu Reuerendissimi D. Card.

Mo-

PRAEFATIO.

Moroni collata, concorditer hoc D. Hieronymi loco legunt, Germanis. Sic & Oecumenius in Catalogo Apostolico in acta Apostolorum. His suffragatur, quod locis Germaniæ aliquot celeberrimis, ubi exordia fidei Christianæ fuerant, ante aduentum eximiorum D. Petri discipulorum, SS. Eucharij, Valerij atq; Materni plantata fuerunt, exstructa cernuntur Deo Opt. Max. oratoria, in D. Thomæ Apostoli memoriam. Talia per Germaniam occurrunt non rara D. Thomæ Sacella: ut Colonia, Leodij, In Bruuyler apud Coloniã, ubi religiose admodum colitur huius diui memoria, & sacræ ostenduntur vestimètorum reliquiæ, ut olim Apostolorum ætate Sacra D. Pauli circumferebantur semicinctia, nitidaq; sudariola. Talis est illa celeberrima Argentinensis Ecclesia, & alię alibi: de quibus mihi res non satis est comperta, licet epistolis varijs expetita. Vnum referam de nobilissima secundæ huius Germaniæ Traiectensi ecclesia, olim ad Rhenum in Oceanum proferantē sita, haud longe ab ostio, ad quod Cæsar Caligula olim, teste Suetonio, arcem excitauit Britannicam: cuius etiamnum ostenduntur memorabiles & spectatu dignissimæ ruinæ, ubi incolæ ad littus oceani vocant Brittenburch, siue *het huys te Britten*, quod est arx aduersus Brittones, qui veterem tenebant Britanniam; nunc à

4.
Oecumenius Græcus Com. in acta Apostolorū.

5.
Ab oratorijs D. Thomæ passim per Germaniã sacræ.

6.
Archiepiscopalis ecclesia Traiecten. ad Rhenum olim D. Thomæ sacræ.

PRAEFATIO.

*Vide Boni-
facij Epist.
2. Tomo
Concilio-
rum.*

stratibus Saxonibus & Anglis dictam Angliam, ut pridem tempore D. Bonifacij, Germanorum Apostoli, Saxoniam transmarinam. Hoc igitur loco, tunc Romanis hybernis ac stationibus militaribus celeberrimo, qui hodie Traiectum, olim Oudtrecht q.d. vetus Traiectum, per Rhenum ad Frisios, Saxonesq; vicinos, ante annos plurimos ædificata fuit D. Thomæ nomine Do Deo ædificata: vbi nunc inter ecclesias Cathedralem & S. Bonifacij (siue ut nunc vocatur, S. Saluatoris, propter Sacram Christi Domini Saluatoris imaginem miraculis claram) obscurum & exiguum visitur Sacellum, eiusdē D. Thomæ Apostoli nomine consecratū, sed quia opimis caret beneficijs, neglectū & incultū: quod summē in D. Apostolum, huius Prouinciæ Patronum ingratitude est indicium. Hoc loco Christiani, qui illa erāt ætate rudi, Deo gratias agebant de ineffabilibus Christianismi beneficijs, sibi à Deo per D. Thomā Apostolum cōmunicatis, & per D. Villibrordum post annos 600. instauratis atq; adauctis, donec per Nortmānorum & Frisiorum incursiones fuit incendio vastatus, & Clericis huc illuc sæuitia hostium dispersis, ad tempus quoddam desertus. Nequaquā tamen grauia piæ antiquitatis studio deditis de-
7. sunt argumenta, quæ templum illud priscum
*Ex verustis
simis Chro-
nicis Frisia* fuisse olim D. Thomæ consecratum contesten-
tur.

PRAEFATIO.

rur. Sic enim vetera habent chronica manuscrip-
 ta, quæ aliquando vetustissima legimus in præcla-
 ra quondam Egmondana Abbatia, ad littus Ocea-
 ni Saxonici, nunc funditus à Theomachis, dicam,
 an à perditissimæ vitæ monachis eversa. Hoc ip-
 sum testantur & Chronica Frisiorum, quæ mag-
 no collecta volumine mihi in Frisiam Episcopi
 Traiectensi, vicarios ante annos duodeviginti abi-
 turo, communicavit Cl. V.D. Viglius Zvyche-
 mus, illustre huius sæculi decus.

De his ne pius dubitet lector, facit illa vetustif-
 sima Tabella, quæ de more sacris imponitur alta-
 ribus: quæ illo ex vetustissimo D. Thomæ Sacel-
 lo, vt constans habet fama, in Ecclesiam Cathe-
 dralem translata, medium occupat Chori: vbi
 prona est altari imposita, sed plicatilis, ita vt
 nisi aperiatur, non videatur, sed sacri altaris
 putetur operculum, cui libri & tabellæ chori in-
 ijiuntur. Est enim pulpiti loco vbi epistola so-
 let alibi decantari. Hæc si aperiatur & expli-
 cetur, figuram intus habet Domini Iesu cruci-
 fixi: cui astant Beata virgo cum D. Agnete, &
 D. Ioanne Euangelista cum D. Thoma, tanquam
 huius Prouinciæ Patrono. Istud si hæc tabula ve-
 rustissima, quod & pictoris non impoliti manus
 loquitur, minus cui piam fortè persuadeat, illud

*rum quæ
 nobis Cl.
 V. D. Vi-
 gilus, S. Ba-
 nonis Præ-
 pos. comu-
 nicauit, &
 hysque.*

8.

*Traiecten-
 sis Tabella
 vetustissi-
 ma. S. al-
 taris D.
 Thomam
 exhibet par-
 tronum.*

9.

*Litania
 Ec. Tra-
 Græco-La-
 tina D.
 Thomam
 inter pri-
 mos recen-
 set Aposto-
 los, locoter-
 ma-
 tio.*

PRAEFATIO.

maioris est momenti, quòd Ecclesia Traiectensis in solemnibus processionibus, ubi de more Christianorum antiquissimo Lytaniam recitat, D. Thomam mox post Apostolos Petrum & Paulum enumerat: quemadmodum SS. Lytania his versibus Græcolatinis (sicut etiamnum Baptizandorum Catechesin die Scrutinij ante Pascha Græcolatinè peragit) diebus Rogationum decantari solitis clarè liquet.

Agne Dei patris, qui mundi crimina tollis,

Optatae pacis munera dona tuis.

Kyrie pantocraton ijsos sedijse kepantes,

Sub Basileos iymon Christe eleison iymas.

*Vide Apo-
loget. nost.
lib. 2.*

Posterius distychon scribarum incuria deprauatum, ita suæ restituimus lectioni genuiuæ,

Kyrie pantocrator Iysu sose hapantas,

Sij Basileus iymon, Christe eleison iymas.

10. Huc facit, quod ecclesia Traiectensis solem-
Solemnem nem D. Thomæ translationis diem quotannis no-
diem tras- uem lectionibus celebrat. Sic & illud non parum
lationis D. pios mouet, quod in quotidiano diuino cultu
Thomæ a- Traiectensis Ecclesiæ, commemoratio D. Thomæ
git Eccle- fit post collectas de SS. Petro & Paulo, ante D.
sia Traie- Martinum noui ædificij Patronum Hæc quibus-
ctensis.

11. *Silentium*
Viographo-
rum quo-
rundam

dam magis fortè probarentur, nisi Abdias, Isidorus, Nicephorus & alij quidam Viographi hanc rem silentio præterijssent. Quod mirum

video

PRAEFATIO.

videri non debet, quum rerum omnium non omnes fuerint conscij, & de Germania ad vomitum, sicuti & alia Prouinciæ Aquilonares bellis infestatae, reuersa tunc parum forte laborabatur. Sed eodem argumento quis D. Thomam in Thraciam & in Groenlandiam, quæ supra ultimam est Thulen, prædicasse quis negarit: cum tamen monasterium illic nobilissimum D. Thomæ nomine infigne aliud testetur.

Cæterum si Topographiam Sanctorum Christi Apostolorum & martyrum doctissimi Episcopi D. Primi Cabilonenis consulamus, non tam alienum à vero videbitur quod astruere nitimur. Hic enim in Thraciam siue Macedoniam versus excurrentem, cui Illyricum & Germania fere connectuntur, D. Thomam profectum scribit, ubi Adrianopolim illustrat. Sic enim exstat apud eum. Adrianopolis, quæ & Trimontium & Philippopolis, Thraciæ ciuitas. Hic Thomas Apostolus per Albanem Gondofori Regis Indorum præfectum, Gad Regis fratre resuscitato, Regem cum familia conuertit & baptizat. Cui Apostolorum peregrinatio vel à limine nota est, ignorare nequit, facillimum Diuo Thomæ, miro disseminandi apud remotissimas quasque Gentes euangelij Christi æstu flagrant, fuisse iter ex Thracia Danubio contermina in Germaniam: quò re-

huic opinioni nihil repugnat.

D. Thomas in Thracia Danubiana, et Groenlandia supra Thulen prædicauit.

Primus Cabilonen. Episcopus testatur

D. Thomam non longe a Macedonia Euangelium docuisse.

Ex Thracia in Germaniam Danubius deducit.

PRÆFATIO.

rectus fluuij nobilissimi ducebat decursus : qui ætate illa Apostolica Romanis præfidijs & stationibus erat celebratissimus: quod pontes & oppida iuxta eius ripas etiamnum loquuntur. Porro qua via suam illam in Groenlandiam Indiæ vicinam, siue Orientalis potius Indiæ limitem peruenerit, Cosmographis atq; oculatoribus Topographis disceptandum relinquimus.

Cum igitur D. Thomam Germanis (vti diuus Dorotheus, præclarus, idemque antiquissimus Christi martyr: Diuus Hieronymus, veterum historiarum peritissimus, quæ ad suæ, immò nostræ gentis ad Christum vocatæ originem pertinent, scrutator diligentissimus: Sophronius & Oecumenius, qui Apostolorum gesta & peregrinationes studio non vulgari descripsit, concorditer docet) salutiferum Christi Iesu Euangelium annunciasse sit non obscure ostensum: qui suæ mentis satis compos est, dubitare non potest, quin eadem Christiana doctrina à D. Thoma & pijs eius discipulis sit etiam per Germaniam olim disseminata, quæ per cæteros Christi Apostolos toto fuit orbe plantata. Quod si eadem fuit: necesse est omnes, quotquot suam æternam amant salutem, illam ipsam tenere, ac in vnam illam concorditer conuenire Christi domum, in quam vno pietatis ac salutis studio Apostoli omnes

nes

PRAEFATIO.

nes vniuersas Christi ouiculas congregare solliciti satagebant. Quæ domus Dei stare salua non potest, nisi & vna eademq; fides, initiò ab Apostolis vniuerso mundo annunciata, ab omnibus quoq; salua teneatur, & facta tecta conseruetur. Quibus itaq; sua æterna est salus chara, proculdubio nullis sese ab hac vna Dei domo, per Christum Apostolorum labore collecta, tormentis diuelli, nedum temerè, aut stultè ab ea sese vllis fallacium hominum sophismatibus abduci patiantur. Atqui non desunt fortassis, quibus argumenta quædam in speciem plausibilia imponunt, cur minus auitam suam Christi Religionè sibi putent obtinendam, sed potius nouum istud nouorum magistrorum Euangeliu amplexendum, mordicusq; tuendum. Huic errantium fratrum generi vt cõsulatur, adhortatoriã hanc epistolam scribendam rebar, ne salutaris deesset ratio, qua in rectã redeant viã, qui aliquo diaboli sophismate à vero Christi euãgelio specie recti seducti aberrat. Eam verò breuiorẽ nunc facere cogit hoc institutum, rudioribus & simplicioribus fratribus desudans: sin prolixiorẽ quis desideret dogmatum omnium controuersorum explicationem, eam si nostro ex Apologetico aut Panoplia cuiusq; petere non libet, plurimi exstant doctissimi hominum libri, vnde solida, eademq; vera hauriatur Apostolicæ doctrinæ cõfirmatio, simul & luculentissima illustratio. Porro hanc adhortationem vestro sub nomine

PRAEFATIO.

viri Clarissimi & Domini Magnifici in lucem
prodire volumus, quo gratitudo huius animi
publico aliquo testimonio exstaret posteris no-
stris cōtestata. Totos enim nos cū Patria suavis-
sima suo sibi iure optimo vendicet, Patres Patrię,
quorum fideli præsidio & paterna cura in pristi-
num suū (spero) reflorescet decus, omni ratione
putauimus cohonestandos, quam tenuitas
nostra poterit, dum spiritus hos
reget artus, in medium
adferre.

